

Uchwała z dnia 6 kwietnia 2005 r., III CZP 4/05

Sędzia SN Tadeusz Domińczyk (przewodniczący, sprawozdawca)

Sędzia SN Bronisław Czech

Sędzia SN Stanisław Dąbrowski

Sąd Najwyższy w sprawie z wniosku Przedsiębiorstwa Przemysłowo-Handlowego "P.", sp. z o.o. w K. przy uczestnictwie "P.P." sp. z o.o. w W. o nadanie klauzuli wykonalności, po rozstrzygnięciu w Izbie Cywilnej na posiedzeniu jawnym w dniu 6 kwietnia 2005 r., przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Jana Szewczyka, zagadnienia prawnego przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Krakowie postanowieniem z dnia 6 grudnia 2004 r.:

"Czy od zażaleń składanych w postępowaniu w przedmiocie nadania klauzuli wykonalności sądowemu tytułowi egzekucyjnemu pobiera się ułamek wpisu stosunkowy, a jeżeli tak to jaka wartość ma być podstawą do jego obliczenia?"
podjął uchwałę:

Od zażalenia dłużnika w przedmiocie nadania klauzuli wykonalności sądowemu tytułowi egzekucyjnemu pobiera się piątą część wpisu stosunkowego liczonego od wartości przedmiotu zaskarżenia.

Uzasadnienie

Prawomocnym nakazem zapłaty z dnia 24 czerwca 2003 r. Sąd Rejonowy w Krakowie-Śródmieściu w Krakowie zasądził od spółki z o.o. "U.P." w W. na rzecz spółki z o.o. Przedsiębiorstwo Przemysłowo-Handlowe „P.” w K. kwotę 16 242,60 zł. Nakazowi temu nadał klauzulę wykonalności, a zażalenie dłużnika na postanowienie o nadaniu klauzuli wykonalności odrzucił postanowieniem z dnia 17 maja 2004 r. wobec uiszczenia opłaty sądowej w kwocie 247,10 zł zamiast wymaganej w wysokości 247,40 zł. Postanowienie z dnia 17 maja 2004 r. dłużnik zaskarżył zażaleniem. Zarządzeniem przewodniczącego z dnia 15 czerwca 2004 r. dłużnik został wezwany do uiszczenia opłaty od tego zażalenia w kwocie 247,40,

równej 1/5 opłaty od pozwu w postępowaniu upominawczym. Dłużnik zażaleniem zakwestionował to zarządzenie, zaznaczając, że nie podlega ono opłacie, podobnie jak wolne od opłaty było także wcześniejsze zażalenie na postanowienie o odrzuceniu zażalenia na postanowienie o nadaniu klauzuli wykonalności nakazowi zapłaty.

Rozpoznając drugie zażalenie, Sąd Okręgowy powziął wątpliwość wyrażoną w przedstawionym na wstępie pytaniu i podniósł, że ani przepisy ustawy z dnia 13 czerwca 1967 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (jedn. tekst: Dz.U. z 2002 r. Nr 9, poz. 88 ze zm. – dalej: "u.k.s.c."), ani wydane na jej podstawie rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 grudnia 1996 r. w sprawie określenia wysokości wpisów w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 154, poz. 753 ze zm.), ani wreszcie rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 15 grudnia 1996 r. w sprawie wysokości opłat kancelaryjnych w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 139, poz. 650 ze zm.) nie zawierają postanowień w przedmiocie wpisów od zażaleń wnoszonych w postępowaniu klauzulowym. Stąd też, jak zauważył Sąd Okręgowy, „nie wiadomo (...), czy brak obowiązku opłacenia wpisem wniosku o nadanie klauzuli wykonalności pociąga za sobą automatycznie brak obowiązku uiszczenia jakiegokolwiek wpisu od składanych zażaleń w postępowaniu klauzulowym, czy też opłacanie zażaleń podlega regulacji autonomicznej w oparciu o przepis § 9 ust. 3 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 grudnia 1996 r., tzn. od każdego zażalenia – bez względu na to w jakim postępowaniu zostało ono wniesione – pobiera się opłatę w wysokości piątej części wpisu stosunkowego”. Gdyby przyjąć istnienie obowiązku uiszczenia wpisu, to rodzi się dalsza wątpliwość, od jakiej podstawy wpis ten powinien być wymierzony.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Przepis art. 5 ust. 1 u.k.s.c. ustanawia zasadę, że do uiszczenia kosztów sądowych obowiązana jest strona, która wnosi do sądu pismo podlegające opłacie lub powodujące wydatki, chyba że co innego wynika z ustawy. Opłata może być wpisem albo opłatą kancelaryjną (art. 3 u.k.s.c.) i należy ją uiścić przy wniesieniu pisma (art. 15 u.o.k.s). Katalog czynności polegających opłaceniu opłatą kancelaryjną określony został w art. 38 ust. 1 u.k.s.c.; nie obejmuje on zażalenia dłużnika na postanowienie sądu o nadaniu sądowemu tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności, w przeciwieństwie do samego nadania tej klauzuli na wniosek wierzyciela. Taka regulacja pozostaje w ścisłym związku z charakterem

czynności wywoływanych wniesieniem pisma, w następstwie którego należy i uiścić wpis bądź opłatę kancelaryjną. Jak przyjął Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 31 marca 2004 r., III CZP 8/04 (OSNC 2005, nr 6, poz. 97), uiszczenie wpisu z reguły daje początek postępowaniu zmierzającemu do wyjaśnienia sprawy i jej rozstrzygnięcia, względnie otwiera drogę postępowania odwoławczego, gdy tymczasem uiszczenie opłaty kancelaryjnej pozwala zainteresowanemu uzyskać dostęp do konkretnego efektu już dokonanych w sprawie czynności.

W pewnych sytuacjach obowiązek uiszczenia opłaty kancelaryjnej powstaje jednak nawet wtedy, gdy pismo wszczyna postępowanie odwoławcze. Takiego właśnie przypadku dotyczy powołana uchwała Sądu Najwyższego. W stanie faktycznym sprawy przedmiotem oceny było dążenie wierzyciela do uzyskania kolejnego tytułu wykonawczego, a przeszkodą do osiągnięcia tego celu okazało się nieuiszczenie żądanego wpisu stosunkowego. Zważywszy, że w tych warunkach wierzyciel obowiązany był uiścić opłatę kancelaryjną, to zarządzenie w przedmiocie uiszczenia wpisu mógł on skutecznie zwalczać zażaleniem wniesionym na podstawie art. 22 ust. 1 u.k.s.c. Ponieważ z tej możliwości nie skorzystał, pozostało mu tylko zaskarżenie czynności następczej, zwrotu wniosku. Każde z tych zażaleń wprowadzało ten sam skutek; powodowało skuteczne zakwestionowanie zasadności wymierzenia wpisu. Byłoby natomiast niezrozumiałe, aby w tych okolicznościach wierzyciela obciążał obowiązek uiszczenia wpisu od zażalenia, gdyż oznaczałoby to rozszerzenie katalogu sytuacji, w których zastrzeżono obowiązek uiszczenia wpisu tylko przez wzgląd na charakter podjętej czynności.

Rozważany przypadek dotyczy odmiennej sytuacji. To dłużnik kwestionuje zasadność nadania klauzuli wykonalności wydanemu przeciwko niemu tytułowi egzekucyjnemu. Jego zażalenie podlega zatem ocenie według ogólnych reguł rządzących postępowaniem zabezpieczającym i egzekucyjnym, nie wyłączając stosowania wpisów w sprawach cywilnych (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 27 kwietnia 2001 r., III CZP 11/01, OSNC 2001, nr 10, poz. 149). Wydane na podstawie art. 37 u.k.s.c. rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 grudnia 1996 r. stanowi w § 53 pkt 7, że piątą część wpisu stosunkowego pobiera się od zażalenia i ten przepis stanowi podstawę wymiaru opłaty, wobec majątkowego charakteru podlegającego egzekucji świadczenia. Wnoszący zażalenie obowiązany jest zatem oznaczyć wartość przedmiotu zaskarżenia, chyba że chodzi o świadczenie pieniężne; w takim wypadku – stosownie do art. 19 k.p.c. –

określona w tytule wykonawczym suma stanowi wartość przedmiotu zaskarżenia. Należy zatem przyjąć, że od zażalenia dłużnika w przedmiocie nadania klauzuli wykonalności sądowemu tytułowi egzekucyjnemu pobiera się piątą część wpisu liczonego od wartości przedmiotu zaskarżenia.

Z tych względów, na podstawie art. 390 § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy podjął uchwałę, jak na wstępie.

